

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam: ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására: „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: keddén, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

Veszélyes-e a felekezetieskedés?

Városunk életében az egyházpolitikai nagy harcok óta egyszer sem emlegették annyiszor a felekezetieskedést, mint a most lefolyt bizottsági tag választások alkalmával. Nem célja e soroknak eldönteni, mennyiben igazak a vádak, melyekkel az utolsó két hétben katolikusok a reformátusokat, reformátusok a katolikusokat s ami első pillanatra paradokszonnak látszik: a „jó katolikusok” az öntudatos katolikusokat illették.

Hogy a felekezeti széttagoltság egy nemzet, vagy város életében nem ideális állapot, az bizonyos, de erről a XVI. század eleje óta felesleges és idejét múlt dolog lamentálni.

Fontosabb kérdés, hogy mennyiben alapos az az aggodalom, mellyel, különösen Magyarországon, általában a felekezeti és különösen a katolikus érdekek védelmére irányuló törekvéseket kísérni szokták. Valahányszor nálunk a katolikus elvek érvényesítésének egy-egy színterét fedezni vélik, úgy az országos, mint a helyi sajtóban oly hangok emelkednek, mintha a magyar állam összes eresztékei recsegnének, ropognának s ez az ezer éves

haza rombadőlni készülne. A hazafias szívek ilyenkor sajognak, fájalmukban, a hazafias szemekből záporosó hull alá s gyenge lelkek reszkette látják megjelenni a látóhatáron a klerikalizmus fekete ördögét.

Szerintem kár az aggodalomért. Hogy félre ne értessem, kijelentem, hogy azt a felekezeti irányt én is perhorreskálom, melynek célja az ellenkező valláson levők jogainak nyirbulása, elrablása, érdekeik eltiprása, szóval az erőszakoskodás. Ilyennek tartom azt a szörnyű, évszázados üldözést, mellyel a protestáns Anglia a katolikus Irlandot koldussá és néptelenné tette; ilyenek (hogy modernebb példát hozzak fel) a protestáns Bismark által inszenizált német kulturkampft, mely a XIX. század végén katolikus püspökökkel és papokkal töltötte meg a németországi börtönöket. Azt is tudom, hogy a különböző korszakok szellemi irányának befolyása alól magát teljesen emancipálni nem tudó Egyház sem viselkedett a tőle elszakadt felekezetekkel szemben mindig azzal a türelemmel, mely a XX. század kulturemberének ideálja.

De hogy a felekezeti s első sorban a katolikus érdekek védelmére, támogatására és előbbrevitelére irányuló politikai,

társadalmi vagy pedagógiai törekvések olyan mumusok volnának, melyektől okvetlenül remegni kell, azt nem íróm alá. Sőt az egyház jogos érdekeit veszélyeztető törekvésekkel szemben az ily irányú mozgalmak és szervezkedések határozottan előnyösek. Nemcsak a jogtalan támadásokat fojtják el már csirájukban, hanem a felekezeti béke megőrzése által közvetve az állam erejének fokozására is jótékony befolyással vannak.

Nincs a világnak egyetlen állama, melynek a katolikus öntudat felébredése, a szervezett katolikus energiáknak az állami élet lendítő erői közé való beállítása a közjónak kárára volna.

Csak a két fentebb említettem ország példájára hivatkozom. Az angol parlament elkeseredett harcok színhelye volt mindaddig, míg a nagy Anglia a Kicsiny, lenézett Írthon katolikus oppozícióját respektálni nem kényszerült. Németország sohasem volt nagyobb, impozánsabb erejű, mint azóta, hogy a katolikus centrum a birodalom elsősorú pártja lett.

Hogy pedig a katolicizmus akkor sem veszedelmes egy országra, ha a kormányzat kezébe veszi, arra nagyon modern példa Belgium, melynek több évtized

A Vilmos-huszárok bravurja.

— A „Fejérmegyei Napló” tárcája. —

Sokat irtak már a Vilmos-huszárok ama hőstetteréről, hogy 48-ban hazaszöktek Galiciából s a császári katonái helyett a nemzet katonái lettek. Dicsőséges idők voltak azok, még a pulya szive is átizzott a lelkesedés tüzeitől s az is hőssé lett a szabadság véres csókjától. Hát még a vitéz huszárok hogyne nőttek volna titánokká a hon-szerelmén mámorító lángjában.

Hanem hát az volt a szokás, hogy azok a vitéz huszárezredek minél messzebb feküdjenek édes hazájuktól. Ők voltak a gyöngyei a hadseregnek, hát messze az ország határain túl kerédktek a napsütött vitézekkel.

A Vilmos huszárok is évek óta állomások Galícia és Bukovina piszkos és unalmas hely-örségeiben s epedve várták azt a pillanatot, amikor felváltják őket s más huszárezredet küldenek helyükbe, Ők pedig visszatérhetnek rég nem látott hazájukba.

Egyszerre csak az a hír futott szét közöttük, hogy a Württemberg-huszárok közül nagyon sokan hazaszöktek. Akkor még nem járt dróton a hír, de még csak gőzszárnyon se, hát sejtelmük se volt róla, hogy miért szökhettek meg bajtársaik. Nagy szöveget ütött fejükbe, tanakodtak is rajta vállig, de csak nem tudták megfejteni.

Majd meg azt hallották, hogy Tremblováról megszökött az első század, de a felét, mielőtt elnyargallhatott volna, lefegyvereztette Susán tábornok. Ötöt közülük vasra verve fogságba tettek. Ezek közt volt Belon kassai születési huszár és Pauker őrmester, akik a szökést indítványozták. Na ezeket az Isten se menti meg a főbe-

lövétéstől — gondolták a Stárásban állomásozó huszárok. Hanem pár nap múlva csak azt hallják, hogy Földváry ezredesük szabadon bocsátotta őket.

Ilyet ők még nem éltek, ez már felfordult világ! Október 25-én meg, amint az altisztek jelentést akartak tenni a századosnál, jön egy futár Tarnopból s jelenti, hogy onnét egy század Vilmos-huszár megszökött Sonntagh Frigyes pesti születésű hadnagy vezetés alatt.

Erre már összenéztek a huszárok és sejtve, hogy valami rendkívüli dolog történhetett otthon, Hermán János őrmester felkiáltott!

— Halljátok fiuk, ha elkartok menni Magyarországra, én veletek megyek!

Az altisztek arca lágba borult az örömtől.

— Hogyne akarnánk, csak vezessen őrmester ur.

— Jertek este az én szállásomra, ott majd megbeszéljük a dolgot.

— Ne is menjünk már rapportra, a kapitány nincs itthon, a főhadnagy pedig azt kívánja, hogy kedvesenek a lakására menjünk jelentést tenni.

— De csak menjünk el fiuk, hogy gyanut ne fogjanak — mondta Hermán őrmester. — El is mentek nyomban s a főhadnagy elmondta nekik, hogy a tarnopoli század megszökött.

— Szégyent hoztak a Vilmos huszárok nevére, — pattogott a főhadnagy. Remélem, hogy ti nem törtétek ilyen rut áruháson a fejetekeket. Tudjátok meg, hogy a katonára a legnagyobb gyalázat, ha zsoldját elhagyja.

A huszárok keményen álltak előtte s egy kukkot sem szóltak; de amint végig siklott egymáson titkos pillantásuk, abból sokat érthetett volna a főhadnagy, ha a lelkek redőiben tudott volna olvasni.

Este aztán összejöttek mind az ötén s ott Hermán indítványára elhatározták, hogy másnap, okt. 26-án este 8 órakor minden aliszt össze-szedi a maga emberét és elindulnak.

— Esküdjétek meg rá — kiálotta Hermán őrmester, mire mind az ötén megesküdtek az élő Istenre, hogy ott lesznek a kiűzött helyen és időben.

Az első tervük az volt, hogy Tarnopolon mennek keresztül. A zászló az ezredes lakásán volt s ezt magukkal viszik. Arra is megesküdtek, hogy aki árulóvá lenne, a melyik azt észreveszi, rögtön lelőhető. Másnap legénységi iskola volt, a melyen Hermán őrmester elmondotta, hogy nagy baj lehet otthon, hogy szökdősnek a Vilmos huszárok, hát ő is haza megyen. Nem kényszerít senkit, hogy vele jöjjön.

— Nem pedig azért, kedves bajtársaim! — füzte tovább a szót — mert aki velünk jön az el lehet készülvé a legrosszabbra. Ha elfognak bennünket, hát ki is végezhetnek. A nélkül is nyomor, nélkülözés lesz a részünk hazáig. Aki tehát itt akar maradni, az jó, maradjon, hanem aki elárul bennünket, az halál fia. Esküdjétek meg, hogy egy se árul el bennünket.

A huszárok felugrottak a lócaérról, aztán égre emelt ujjal megesküdtek, hogy el nem árulják a szökés tervét s egytől-egyik követik az őrmestert a saját jószántukból.

— Most hát ide figyeljétek, este indulunk! Ha valamelyik főtiszt az istállóhoz jönne, kövözétek meg s bármint mondána is, el ne higgyétek, hogy ugy ne járjunk mint az ezred első százada.

Ez nap pénzfizetés napja volt s abban állapotok meg, hogy a pénzt a szakaszvezetők vegyék fel s aztán osszák ki közöttük. Erre pedig azért volt szükség, mert tartani lehetett,

Mai lapunk 6 oldal.

óta uralmon levő katolikus, vagy, mint mondani szokták: klerikális kormánya a kis ország kulturális és gazdasági fejlődése érdekében többet tett, mint az öt megelőző, egyházüldöző liberális szabadjóműves kormányok együttvéve.

Ezzel szemben csak a vak nem látja, hogy a szerencsétlen Franciaországot radikális kormánya előbb-utóbb a tönk szélére juttatja talán nem utolsó sorban azért, mert nincs számottevő katolikus ellenzéke, mely itt-ott a körmére koppintana a grande nation lelki és anyagi javait hóbortos könnyelműséggel prédáló szabadkőműves-szociáldemokrata konzorciumnak.

Hogy társadalmi téren mennyire üdvös működést fejthetnek ki a vallásos jellegű intézmények, arra nézve elég a helyi példákra rámutatnom. Okos ember, aki tud is és akar is gondolkodni, igazat ad nekem abban, hogy sem az *izraelita krajcárügyet*, sem a *református nőügyet* nincsenek kárára a közjónak; sőt a keletkezése idején annyira perhorreskált, annyiszor igaztalanul támadott, minden ok nélkül felekezeti türelmellenséggel vádolt *katolikus kör* sem. Sőt, Uram bocsá, hogy egy pillanatra az országos politikára visszanézzek — a *fekete néppárt* sem.

Túláságosan hosszadalmas lenne írnom, ha el akarom sorolni, mennyit tettek a *felekezeti* nép-, közép- vagy felső iskolák hazánk kulturájá érdekében. Megint nyugodtan várom az okos és elfogulatlan emberek ítéletét, mikor azt kérdezem: ártott-e ennek a hazának, hogy vezető emberei egész seregét a kalocsai jezsuiták vagy a budapesti piristák, vagy a sárospataki református kolegium tanárai nevelték?

Elmondottam pedig mindezeket azért, hogy soraim végén mindenkit, de főleg újságíróinkat arra kérjem: hagyjanak fel egy ósdi, idejét mult szokással s ne ljeszt-

gessék a publikumot lépten-nyomon a felekezeti törekvések numusával.

Dgrnis István.

Levelek a sajtóról.

A rossz irányú förcmüvek, rémregények és szennyírók kolportársa.

A megelőzőkben csupán az újságsajtóval foglalkoztam, azonban a rossz irányú sajtónak rettetes pusztításairól nem volna teljes a fogalmunk és védekezésünk veszedelmes egyoldalú volna, ha figyelmen kívül hagynók, ha a katolikus sajtószervezkedés keretébe nem vonnók azokat a sajtóterméket is, melyek kisebb-nagyobb füzetek és könyvek alakjában árasztják el vízőzön módjára az emberiséget.

Továbbá az OPE ülésein és a mult évi nagygyűlés alkalmával tartott előadásomban is, nemcsak a katolikus időszerű és napisajtónak, hanem az egyéb katolikus kiadványoknak pártolásától és elterjesztésétől is volt szó nem volna tehát teljes ezen referádom, ha erre a kérdésre ki nem terjeszkednék, szemügyre vevén néhány erre szolgáló német és osztrák intézménynek működését.

Röviden szólva, a katolikus kolportázsról van szó.

A közoktatásügyi állapotok általános javulásával egyidejűleg természetesen folyton csökkenik az analfabétizmus és ennek következményeként a népek millióiban fölébredt az olvasási vágy. És az a nép mely még két-három emberöltővel ezelőtt is jórészt csak fizikai életet élt, ma már olvas.

A nép olvas. Amely örvendetes kulturális szempontból, olyan megdöbbentő jelentőségű ez az egyszerű mondat, ha kibővíjük ezel a kérdő szócskával: mit? Mit olvas a nép? Azt-e, ami szívét nemesíti, lelkét kiműveli, értelmét fejleszti, hitét táplálja, erkölcsi javítja, szenvedélyeit fűkezi, ösztöneit neveli, ítéletét fejleszti, akaratát a jóra vezérli, vagy azt, amitől szívében megkeményedik, lelkében eldurvul, hitében megfogynakozik, ami erkölcsiit megmérgezi, szenvedélyeit fölkorbácsolja, ösztöneit állatitvá alacsonyítja, helyes ítéletét megzavarja, hajlamát a rosszra növeli?

Ha szemlét tartunk a bel- és külföldi könyvvásárnak piaci portekái fölött ha beletekintünk az

utazó úgynökök-batyujába, a kirakat ablaktábláiba — szomorú lcsz a felelet, melyet adhatunk. Mert arról kell meggyőződünk, hogy az aljas üzleti szellem a közönség, a nép alsóbbrendű ösztöneire spekulálva, szennyirodalomnak hívány termékeivel árasztja el az olvasni vágyók millióit.

A szépirodalom álcájába bujtatott rémes félregények, vallásügyelő és ugynevezett fölvilágosító iratok a tudományosságnaq fölhigitott levélvel leöntve, silány és kétes tartalmu naptárak, adomás füzetek, ponyvairatok, pap- és egyházgyűlölettel égő botrányos zárdatörténetek, pikantiáriák, szocialista röpiratok stb. ezek azok az olvasmányok, melyeket a nép kezében találunk és melyeket az ifjuság mohó vágygal habzsol.

Es hogyan kerül a szennyirodalom a nép kezébe, a legutolsó kis faluba? Ugy, hogy ez az irodalom nem várja meg és nem bízza magát arra, hogy a nép keresse őt fel, hanem ő keresi föl a népet; faluról-falura, tanyáról-tanyára, házról-házra jár és úgy tukmálja föl magát. Az elv az manapság: ha az ember nem megy el a könyvhöz, a könyv jön el az emberhez. És ez elv alapján nem is megvetendő. Ha azonban tétlenül és egykedvűen nézzük, hogy özönlik a rossz könyv szertezét ez uton, mialatt a mi mi tisztis, jóirányú kiadványaink ezer számra hevernek raktáron és penészednek, várván a jó szerencsét, míg bevőre akadnak — akkor szörnyű dologra ébredhetünk.

Tudom, hogy itt a főváros erzsébetvárosi ghettojának homályából és másunnan hihetetlen mennyiségben árad szét a szennyirodalom, ellenőrizhető és számszerű adatok azonban a magyar viszonyokra vonatkozólag nem állanak rendelkezésemre.

Poszitiv tudomásom csak két cégről van. Az egyik a Kóna és Társa szidó cég, mely „Lelki Házi Kincstár” címen szeret szerepelni. Hogy milyen ez a „lelki kincstár”, azt megíélhetjük a „Savanyu Józsi, a XIX. század leghíresebb rablóvezére” és „A rtónörökös szerelme” füzetes rémregény-kiadványainból. Kiad és terjeszt ez a cég „Jó könyvek” cím alatt vallásos tartalmu füzeteket is (minőt pl. „Szent-Antal csodái”, „Gonzgái Szent-Alajos élete”, „A vértanuk családja”, „Szűz Mária élete” stó.), melyeknek tartalma nem volna kifogásolható. De még ezeket a „Jó könyvek”-et is egy aposztala pap írja Tamássy Athanasz álnev alatt. Megkérdeztem, mennyi fogy el belőlük. „Jobban

hogy egyik-másik becsip örömében eljár a szája és tervüket fölfedezik.

Délután megérkezett az új kapitányuk, egy Ermis nevű rajnavideki német s hosszú beszédet intézett hozzájuk, hogy mennyire szereti ő a magyarokat s mihelyt ő felsége parancsolja, ő is a magyarokkal harcol.

Ekkor már tudták a huszárok, hogy háboru folyik hazájukban. A kapitány aztán arról a gyalázaról beszélt, ami a zászló hűtlen elhagyásával éri a katonát, majd Hermánhoz fordulva, felszólította, hogy adja becsületszavát, hogy az ezredet el nem hagyja.

Hermán sarokba volt szorítva, hamarjában nem tudta, mit tegyen, mert a kapitány ünnepléses kédázásra is felszólította. Ő azonban ropant zavarában nem adott kezet, hanem azt mondta, hogy ma már azt se tudja a szegény katoná, hogy kinek higgyen. A régi rend felbomlott, minden viszájára történik az ezrednél.

A kapitány e szókatonan viseletre olyan dühbe jött, hogy kardját a földhöz vágta s ráírvált, hogy menten vasra vereti és Tarnopoiba küldi a helyőrségi fogházba. Hermán egy szót se szólt, csak állt peckesen s kemény nézéssel meredt a pulykavörös kapitány szemébe. Tudta, hogy ha vasra veretné a kapitány, a század fellázadna s magával vinné, még ha kapitányát le is kellene vágnia, ámdé akkor veszendőbe menne az a szép terv, elfognák a lázadó huszárokat s várfogságot kapna valamennyi.

Mindczet villámgyorsan átgondolta s a kapitánynek kezet adott. Ez nyomban megjuhászodott s a többi altisztnak is kezet adott. Aztán az udvarra mentek, ahol már az egész svadron sorba állt a pénzfizetéshez s azt a hetven frtot, amit az előbbi kapitány megtakarított, kiosztotta közöttük.

Jólesett ez a nagy utra készülő derék

huszároknak, akik alig várták, hogy beesteledjék. Ekkor pághányan elmentek az éles töltesekért s azt kiosztották bajtársaik között, majd lázas sietéssel nyergeltek s S órákor már az egész század lóra ült.

Ekkor jött hozzájuk Zsurmay Vilmos, aki 18 évet szolgált ezelőtt a Vilmos-husároknál s mint hagynagy 1848-ban a lengyel forradalom kitérőesekor hagyta el az ezredet. Zsurmay ajánlkozott, hogy haza vezeti őket, csak lovat adjanak alája. A huszárok nagy örömmel fogadták, mert már régebben ismerték s első sorban az ő érdeme, hogy a huszárok bejöhettek, mert térképük nem volt s anélkül nem látközhatták volna magukat; Zsurmay pedig ismerte az utat.

Késő este levették csákóikat, Hermán imához vezényelt, aztán csendesen kivonultak a városból. Zsurmay óriási kerülőt tettetett velük, aminek öt huszár aldozatul is esett, négy a ki szokésük kezdetén órségen állott, az ötödik pedig, egy Hegedüs nevű közhuszár, akit értők küldtek. Ezt az öt huszárát ugyanis elfogták. A szökevény huszárok 130-an voltak és tizenhét vezeték lovat vittek magukkal. Az első faluban megállottak s kis pihenőt tartottak. Elféltában egy halastóhoz értek, amelynek gátja a sok esőtől elromlott s alig mentek át rajta ló en, járhatatlanná vált. Végre egy fehérre mázolt kaput feltettek át rajta, de a lovak megtorpantak s nem akartak rálépni a kísérteties félségre. Így tehát egyenkint kellett átvezetni rajta a lovakat, ami borzasztó vesződéssel járt. Némelyik lóval egy negyedóraig is vesződtek, míg rá tudták vinni a dübörgő kapura.

Három óráig tartott ez a kűzködés, úgy, hogy Zsurmay türelmét vesztve, az kiáltotta, hogy lehetetlen tovább várni, aki átjött, az jöjjön, a többi pedig maradjon.

Hermán őrmester azonban semmi szin alatt se akarta ott hagyni bajtársait s Böszörményi Danit töltőt pisztollyal a sor elé állította s megparancsolta neki, hogy aki indulni akar, azt löjje le.

Hajnál felé végre mindnyájan átvergődtek a gáton s egy kastélyba mentek, ahol abrakoltattak. Itt egy lengyel ifju jött hozzájuk s kérte őket, hogy adjanak neki lovat, ő is velük akar harcolni a magyar szabadsáért. Adtak neki egy vezeték lovat, mire az ifju síró szüleinek minden könyörgése dacára velük ment s végigkűzdötte az egész szabadságharcot.

Egész nap ügetve mentek, de estére a lovak roppantul kifáradtak, sőt már több ki is dült. A legénység is oda volt a folytonos meneteléstől és álmatlanságtól. Egy lengyel földesur húst főzetelt számukra, amit mohó étvágygal fogyasztottak el az éhes huszárok.

Itt Hermán élete nagy veszedelemben forgott. Egy huszár, aki nappal egy kormsében el akart maradni tőlük, de az őrmester nem engedte meg, a mint elszunyókat, pisztolyával agyon akarta löni, de észrevették, megragadták s főbe lövésre ítélték, de Hermán nem engedte, hogy kivégezzék. Hanem azért sulyos büntetést szabtak rá: lovat elvették és elkergették. Hogy aztán ez a huszár beért-e gyalogszerral Magyarországra, arról a Vilmos huszárok semmit se tudnak.

Hajnálnban trombitaharogszt hallottak, mire rögtön sorba álltak, mert biztosan tüzet adtak egymásra, amikor végre felismerték egymást. Egy fél svadron fehér köpönyeges Vilmos-huszár volt az, akik Trembovlából jöttek utánuk. A huszárok nagyon megörültek ennek, csak Zsurmay zsörtölődött.

is mehetne — volt a felelet — de a adócega Szekely Aladár-féle, melynek ilyenek a kiadványai. „Angyal Bandi a lovagias haramiavezér története” (160 füzetben, egyenként 12 fillér), „A csempészgróf és leánya. Igaz történet a főuri világ rejtelmeiből” (155 füzet), „A tébolydatitka” (185 füzet), „A börtön rejtelmei, vagy házasságtörés az oltár előtt” (109 füzet), „Egy világvárosi rejtelmei” (102 füzet), „Két asszony egy fedél alatt” (106 füzet) stb. Budapesten 200, a vinéken 1000-nál több kolportőr hordozza házról-házra ezeket a rémes bűnökkel telt füzeteket és egy cseppet sem csodáljuk, hogy kiadjuk háromenteles palotát épített már a Klauzál-utcában.

Es ha azt hiszi valaki, hogy ezek elől a szennyiratok elől ki lehet vándorolni az országból, az szörnyen csalódik, mert kérdőjelek ödeimre nagy meglepéssel mondták mindkét kiadónál, hogy ez időszerűt oly mesésen föl-lendült az exportjuk Amerikába, hogy oda többet adnak el már.

Elképzelhetjük azonban az arányokat, ha a külföldi viszonyokból vonunk következtetéseket.

Németországban és Ausztriában körülbelül 6000 könyvkereskedő folytat kolportázs-üzletet több mint 42.000 utazó kolportörnek segítségével, akik évenként 20.000 olvasót látnak el oly szellemi táplálékkal, mely a legtöbb esetben méreg. Hogy miféle szellem vezeti ezeket a kiadókat, azt jellemzően illusztrálja a következő levélrészlet melyet egyik ilyen kiadó a szerzőjéhez intézett s melyet a berlini „Germania” néhány évvel ezelőtt közölt:

„Most már a negyedik füzetnél tartunk és mégsemmi borzalmas cselekmény. Mikor fogja már egy gyilkosság vagy valami pikáns esemény érdekfeszítőbbé tenni az elbeszélést! Nem tudná ön azt az öreg falusi piébánost valamely gonosz, intrikus alak gyanánt szerepeltetni? Egyáltalában törekedjék minél több rossz karaktert fölléptetni. A hetedik füzetben, ez a kritikus szám, okvetlenül szükséges lesz egy gyilkosságának és borzalmas jelenetnek részletes festése, de úgy, hogy átmenjen a 8-ik füzetbe és a 9-ikben fejeződjék be...”

Geregy Lószef.

ÚJDONSÁGOK.

Társadalomtudományi kurzus.

A kurzus második estéje szintén szokatlan érdeklődés mellett folyt le. Az előadást a megváltó püspök tartotta, rövid, töredezett gondolatmenetet a következőkben adjuk:

A társadalom alapja, létfeltétele a család. A társadalmi alakulásokhoz, bármiféleképpen variálódjanak, elengedhetetlen kellék az individuum. Ez a központ, mely körül az alakulás fázisai forgognak. Egyáltalában minden társulásnak és magja, és sejtje az individuum. Ennek konkrét kiadása a férfi, a nő. Mind a kettő bevezetlen, relativ típus, csak része az egésznek. Magában véve csak úgy áll meg, ha egymásra támaszkodik, ha egymásba kapcsolódik.

A természetes, épen ezért erős kapcsolat a fiziológia adja. A különbség erőben, képességben, stb. természeti okokra vezethető vissza s egyuttal lényeges munkafelosztást állít a világba. A társulást a fiziológia szükségé alapítja meg.

De a fiziológiából még nincs állandó társadalom. Az állatvilágban, hol a társulási hajlam ösztönné fajul, nincs társadalom. A fiziológia pszichével jár. Férfi és nő közti különbségek nem csak fiziológiaiak, de pszichológiaiak is. Más pszichológiája van a férfinek és más a nőnek. hogy miért? a titkot senki sem fedi fel, de bizonyosnak látszik, hogy a fiziológiai különbségek hordják a pszichológiai különbségeket. De, mint említők, a két nem egymásra van utalva, hogy egészet alkosson. Az összekötő kapocs fiziológiai. A fiziológiai elemek nyomában jár a vonzalom, szerelem, egyesülés, szeretet. Nem lehet tagadni, hogy ezek a legerősebb összekötő kapcsok.

A psziché értelmes, meggyőző erő lévén a tényleges, életkimélyítés, munkafelosztás igényeivel lép föl. Társulást, környezetet követel, hogy erejét ki tudja fejteni. A társulás gyökere a psziché, innét nő ki az egyesülés minden faja, ága a család. A társulás terén első a család: A családot nem a civilizáció, nem prostitúció hajlamok hozták létre, hanem fiziológiai és pszichológiai okok. A nagy társulási igény a nemi viszonyban lép föl. S valóban kell kultúra, tudomány, szellemi s erkölcsi haladás, de az első a faj, a homo, a társadalom.

A család egyik gyökere a kulturának, mert megköti az embert. Feleséghez köti a férfit, s a közös szövetségben csiszolódik a lelkek. A kulturát lelkek mozgatják. Minden haladásnak, fej-

lődésnek kikezdése a család, az egyesülés, haza, egyház családból indul ki. Az apósblokk egy családöt alkotott. A haza fogalma adva van a családdal.

A társulást igények, érdekek szövitják létre. Mi a család? Az élet köre és fészke, a szövitett társaság: férfi, nő, szülő, gyermek, a szolgáló közössége. Tagjai a családó uralkodó, illetve kormányozó alatt állanak. Alakjai: 1. monogámia; 2. polygámia; poliandria. A család különböző alakjai gazdasági behatások alatt fejlettek. Gazdag hatalmas férfi több feleséget tartott; a szegényeket összeállítottak, hogy egyet is el tudjanak tartani.

Az ősi és természetes forma, a monogámia. Szemitéknél, indogermánoknál a családnak ez a formája volt még.

Van patriarcalis és matriarcalis család, ott a férfihatalom, itt a női uralkodott. A házasság jogi forma is: A fizikai erőn épül föl, azért jogi alapja a patriarchalizmusnak van. A matriarcalizmus nem illik be a történeti menetébe.

Az arché mindig fizikai erővel jár. Nem ismerünk harcos asszonynepeket. Célja a szó igaz, teljes értelmében vett élet. A család az ember életforrása és folyamága. Ez a természetes forma egyszerűsége miatt választottan is. Szétválasztottan a fiziológia s a pszichológia mutatja. Ki lehet mondani, ha merészségünk tünik is föl a szó, hogy ezek az igazi és ideális alak. Az erő és hitelom együtt jár. A hol az erő van, ott az uralkodó. A házasság is az erő nyomait viseli. Elnyomták az asszonyt, nem adtak neki határmely jogokat. A mai kultúrának is erőll panaszkodniak a feministák. Most már úgy lép fel az a háttérbe szörités, mint politikai jogok hiánya.

A házasság fejlődésének nagyszerű nyomait őrzi a szent irás. Megörizte a házasság ősi alakját, akadunk benne a dekadens nyomaira, felmutatja a fajban való házadosásnak nyomorúságát. Lát leányaival házadosik össze.

A család nagy társadalmi kincs. Valamennyi szociális funkció kikezdésképp benne van. Benne van a tekintély, fölébvaló, alátvaló, jog, kötelesség, közjó, szolidaritás, munka, vagyon képviselője.

Társadalmi kötelesség a család ideális alakját megörizni és megvédeni. A társadalom használja föl a nőkben rejlő értékeket. Né öljük ki a szeretet pszichéjét. A házasságot etikai tartalommal lehet csak nemesíteni, félre a társadalmi kényszer, az érdekházasság átkával! Ha szabadságra hivatkozunk, a szabadság igazi, nemes legyen. A nemes psziché, mely legyűri a lázító

— Eddig is sok baj volt, most még több lesz; mormolta bosszusan.

Igy szaporodott fel a szökevény huszárok száma 175-re s hét szakaszt alakítottak belőlük. Délután egy városba értek, ahol kaszás parasztkok állták útjukat. A huszárok nekik akartak rohanni, de Zsurmay kerülni akarta a vérontást s ezért megint óriási kerülőt tétetett velük. Itt ismét hozzájuk csatlakozott egy lengyel ifju. Másnap, vasárnap délelőtt egy nagy faluba értek, ahol nagyobb pihenést kellett tartaniok, mert a lovak patkóikat elvesztették.

Minden huszárnál volt két patkó és 32 patkószeg; volt köztük kovács is, aki aztán megpatkolta a lovakat. A parasztkok nem akartak főzni nekik, mert azt mondták, hogy a huszárok nem járhatnak igaz uton; különben beszállásolták volna őket. Könnyen kényszeríthették volna a főzésre őket, de Zsurmay megint csak indulást vezényelt s a kimerült huszárok éhen folytatták útjukat. Két órai ügetés után egy városba értek, ahol megint lovakat vasaltak, egy lengyel pénzt gyűjtött számukra, ételt hoztak nekik s zenezőval kísérték ki őket a városból.

A következő éjet Kolomeában, egy urasági kastély kertjében töltötték. A szomszédos városban egy zászlóalj gyalogság s egy osztály lovasság fektül s tisztán hallották amikor az esti takarodót verték. Az urasági kastélykert sövényét bontotta ki s ott osontak be a parasztkok, észre ne vehessék őket. Aztán harminc őrszemet állítottak ki, akiknek a lengyel földesur fejenként tíz forintot fizetett, mert nem szeretné — ugymond — ha a derék huszárokat az ő kastélyában fognák el. E lengyel földesurnak volt egy főhadnagy fia a Ferdinand-huszároknál, kiknek nagy része Damjanich harmadik hadtestébe harcolt.

A földesur jól tartotta őket s éjfélt után tovább indultak. De már csak lépésben mehettek, mert lovaik agyon voltak hajszolva. Igen rossz utakon haladtak, a hidakat elmosta az ár, vagy ha még valahogyan meg is voltak, leszakadtak alattuk. Sok ló kidült s mind több huszár maradozott el. Mindenki azt hitte, hogy tovább nem mehettek, ha csak hosszabb ideig nem pihennek. Zsurmay azonban egyszerre csak sebes ügetést vezényelt. A huszárok zugaódtak, mert lehetlennék tartották, hogy ezt agyoncsigázott lovaik kibírják. Hanem az egyik ló a másiktól kapott kedvet az ügetésre s egyszerre csak a Dnyeszter partján találták magukat. Ezen át kell uszatnunk, ha azt akarjuk, hogy el ne fogjanak, mondá Zsurmay.

Hermán és Böszörményi jó uszók voltak s beleugrottak a folyóba. A huszárok követék őket. És valamennyi huszár átusztatott rajta, egyetlen ember és ló se veszett a folyóba. Sőt a kifáradt lovak annyira fehrissültek a hideg fürdőtől, hogy megint trappban mehettek velük; Zsurmay-ekkor elmondta nekik, hogy azért fogták el pár nappal ezelőtt az első svadronját, mert fáradt paripákkal nem mertek átusztatni a folyón.

Most már csak a határ van hátra, ahol mindenféle ellenséges katonaság fektül; Zsurmay ezért ott meredek hegyeket másztatott meg velük, ahol soha azelőtt lovasság nem járt. A huszárok leszálltak lovaikról s kantarzáron vezették maguk után. Végre egy nagy völgybe értek, ahol megpihentek, mert lovaik úgy el voltak csigázva, hogy ha lefeküdtek, nem bírtak fölkelni. A kemény huszárok a szegény agyóhajszolt paripák láttára sírva fakadtak. Patkóik lehullottak, patkák megrepedeztek s már nem bírtak menni. Szerencsére néhány óráig pihenhetek itt s éppen

enni akartak, midőn a hegyen gyalogság tünt fel. Rögtön nyergelőt fuvattak s a fáradt lovak is felkelték a trombitaharsogásra.

Azonnal nyeregbe szálltak s bár olyan hosszú sorban mentek, hogy az eleje négy órajárásnyira esett a svadron hátuljától, mégis tovább ügettek hegyről-völgybe, völgyből hegyre. Már teljesen felbomlott minden rend, sok huszár sántikálva vezette lecsüggesztett fejű paripáját, amely oly szomorúan bicegett, mint a katonatiszt temetésén a gyászlepellet bevont paripa. Többen ülték a földre s mikor nógatták őket, hogy jöjjenek tovább, kétségbeesve mormolták:

— Akár itt halok meg, akár tovább; úgy sem bírom már se én, se a lovám!

Hanem azért csak mégis tovább bándukoltak holtra-fáradtan is. Zsurmay és Hermán folyton kiabáltak és jóvöndöztek, meg nagy tüzeket rakattak, hogy az elmaradózók tudják, merre fájjenek. Négy nap múlva végre magyar földre értek ahol bevárták az elmaradottakat. A hazai föld látása új élet öntött a huszárokbá. Sírva borultak le szeretett hazájuk földjére; könnyekkel áztatták annak göröngyeit, aztán térdreestek és buzgó imádsággal adták hálát az egek Urának, hogy szerencsésen hazavezérelte őket. Mármároszigeten aztán a nép örömjöngöve fogadta őket s a vitéz huszárok később nagy dicsőséggel harcoltak Bem apó táborában. Zsurmay őrnagy lett, Hermán őrmester; meg hadnagy s e két névhez fűződik a Vilmos huszárok csodával határos székkésének minden dicsősége.

Ván-kurib.

testet, nem lehet félteni a házasság felbonthatlanságát.

A főgimn. kongregációi tagfelvétel. A természet nem terem kint virágokat, mezőn, kertben, nem illatozik a rózsza és lilium, erdőn madárdal nem zeng, de a jóllelkélyen rózsza fakad, a szivekben lilium terem most is: a főgimn. Mária-kongregáció tagfelvételi ünnepén 16 ifjú fogadja anyjátul Máriát, hogy lelkének erényét, szívének tisztaságát az ő oltalmára bizza. Hatalmas gondolatnak kell ezt tekintünk, azért ketős öröm foglal le bennünket.

Múltán örvendünk a holnapi egyházi ünnep szépségének a mi szent hitünk világában; de örvendünk ezen tagfelvételi ünnepségnek is. Az egyházi ünnep ugyanis nem önmagáért, hanem miértünk van; ha mi felfogjuk, megértjük az ünnep eszméjét, szellemét, gondolatait, akkor van igazán értéke az egyház felsőleges ünnepeinek s épen a mainak.

Eszmény kell, gondolat kell, védelmezés, kell? Ott van a Magyarok Nagyasszonya, a leg-tisztább Szűz: ő a mi legszébb eszményünk, ő a mi hatalmasabb gondolatunk, ő a mi legbiztosabb védelmezőnk Isten után égben és földön.

Öröm tölthet el bennünket, ha látjuk a 16 gimnazista ifjút ott az oltár lépcsőjén. Könny tölul szemünkbe, ha meggondoljuk mit akarnak ezen gyermek-ifjak, kik még ez élet tavaszán állanak, kik még nem csalódtak. Miért állottak oda? Eszményt keresnek, gondolat kell nekik, védelmezőre van szükségük, — ime Máriában, a szeplőtelenben, az Isten anyjában keresik mindezeket — és megtalálják biztosan s jól keresnek, jól gondolják, okusan cselekszenek.

De ott látjuk a mi áldott lelki megéps-püspökünket a gimnaziumi Mária kongregáció fővédnökét is, aki sok gondjában szívesen nyújtja ki kezét, hogy átvegye ezen romlatlan ifjak ígértét, fogadalmát s Máriának; aki elmegy a templomba a templomból, hol szent misét és szent-beszédet tartott, hogy ezen jóllelkű magyar ifjak keblére tüzze szűz Mária és szent Imre érdemét, szűz Mária legszebb ünnepe, szent Imre jubileumi évében. Gyönyörű eszmény, hatalmas gondolat, biztos védelmező a bold. Szűz ezen ifjak keblén és lelkén!

Szerencsések az ifjak, kik magukat szűz Máriának adják, az ő védelmező karjaira bízzák; boldog a család, melynek gyermeke szívet nem a világ piszkos porával és szennyes levegőjével tölti meg, hanem a Szeplőtelen szellemével s tisztá erényeivel, szent Imre herceg lelkületével. A jó kongregánistával áldás a házba, Isten áldása a környezetbe, az intézetbe, a társadalomba, a hazába.

Örömmel hívjuk fel olvasóink figyelmét ezen kongregációi tagfelvételi ünnepre, melyet a zirciek templomában 11 órakor a megyéspüspök ur végez szent beszéddel kapcsolatban. Tiszta szellem árad onnét, eszmény sugárik felénk és ha elkísérjük oda városunk és megyénk jó lelkű ifjait, miránk is lesugárik a szeplőtelennek szelleme.

A honvédség köréből. Dr. Schütz Aladár segédkapitány a cs. és kir. 68 ik honvédségvezető tábornokból, a székesfehérvári m. kir. 17-ik honvédségvezető tábornokba helyezték át.

Eljegyzés. Zavaros István helybeli elemi iskolai tanító eljegyezte Laufener Margitát, Laufener Antal városi aggitézeti gondnok bájos leányát.

Pályázatok. A megüresedett főjegyzői és két árvaszéki ülnöki állásokra, a melyeknek betöltése a 23-iki közgyűlés egyik legérdekesebb tárgya leend, részben benyújtottak már a pályázatok. Az elsőre egyedül Kerekes Lajos dr. pályázik, a kinek nincs riválisa s a kinek megválasztása mindenképp bizonyosnak látszik. A két árvaszéki ülnöki állásra Lipcsey Lajos és Námessy János tb. főjegyzők ma együttesen nyújtották be pályázatukat. Kivülük még Kövessy István dr. pályázik árvaszéki ülnöknek.

Eltűnt. Megdöbbenő szomorúság érte Farkas Péter dr. százados, élelmezési tisztet. Kis fia, Ágoston III. oszt. reáliskolai tanuló tegnap nyomtalanul eltűnt. Délután a francia órára ment s azóta nem látták. Atyja valami szerencsétlenségtől tart, de nem lehetetlen, hogy a fiu követett el meggondolatlanságot. Az illeti tanulásában ugyanis a tavalyihoz képest hanyatlás

mutatkozott s ezért atyja nem egyszer érezte vele szigorát. A fiu e miatt mód nélkül elkese-redett s pár nappal ezeiótt a malom körül sétálva, egy barátjának említtette, hogy jó volna meghalni. Tegnap az egyik tanár magához kérte a fiu atyját s lehet, hogy bajt sejtve s ez a körül-mény ragadta a különben csendes, szelid fiu valami meggondolatlan cselekedetre.

Nyilatkozat.

A Székesfehérvári Friss Újság pénteki számában egy fogadatlant toll a semináriumi elöljáróság és tanári kar kebelében legutóbb beállított változásokkal kapcsolatban rólam, illetőleg a ki-nevezések alkalmával történt állítólagos mellőz-tezéséről is megemlíkezik. Minthogy a közlemény-ben püspököm neve is félreérthetetlen célzattal említetik, a nem kért jóindulatot megköszönve, az igazság érdekében kijelentem, hogy *legillet-kesebb helyen* igen is szó volt arról, hogy boldo-gult Reichardt Tamás tárgyának, a szentírás tudományoknak tanítását átvegyem s csak *köré-szerű lörént*, hogy nekem nagyon kedves, hálás és tölem telhető ámbícióval betöltött eddigi állásomban megmaradjam. Igazságtalan mellőzéstéről, „nye-regből való kiűzetésről” tehát szó sem lehet. Ezért az egész közleményt az egyházmegyei kormányzat avatatlan helyről jött illetéktelen és könnyelmű bírálatának tartom.

Dornis István

félszázados leányiskolai hitoktató.

Gazdasági előadás. A minden évben szokásos gazdasági előadást ma tartotta meg a Fehérmegyei Gazdasági Egyesület a városi ház nagytérben, melyet ez alkalomra teljesen meg-töltött a megye gazdaközönsége. Hensch Árpád a magyaróvári gazdasági akadémia tanára meg-ülő előadásban fejtegette, hogy miféle eszkö-zökkel és módon lehet a talaj termékenységét fokozni s miféle elvek vezessenek bennünket gazdálkodásunkban, hogy a megváltozott szociá-lis viszonyok közt jövedelmünk forrásai meg ne apadjanak. A praktikus fejtegetéshez Lintner Sándor, a F. C. E. elnöke fűzött egy két ma-gyarózó észrevételt. Köhler Albert, a Dreher-uraldom jószágkormányzója a modern irányok-ról szóló a gazdaságban. Széles ismeretseggel-valló előadását élénk tetszessel honorálták a je-lenlevők.

Műkedvelőink Egerben. A Déli Vasuti Dalárdát, mely az egr. Dalversenyen annyi dicső-séget hozott városunkra, újabb kitüntető figyelem érte. Az egriek meghívták a „Falú rosszá”-nak előadására. Derék műkedvelőink a darab fárado-hatatlansággal készültek. Békési Istvánnak rendezése mellett folyó h. 12-én adják elő a kitünő darabot az egr. színházban.

Bátorkodom a n. e. közönség b. figyelmét felhívni, hogy **Karácsonyi és Újvi ünnepekre** szánt megrendeléseit már most szíveskedjék esz-közölni, nehogy a munkatorlás következtében annak késedelemmel tudják megfelelni. A felvé-teleket személyesen eszközölköz. Kitérni tisztelettel **SZIGETI főnyékpészeti és festészeti műintézete,** Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. — Budapest, IV., Kristóf-ler 6.

Féltreértés a postán. Nagy József névre pénzt érkezett Erdre. Nagy József szépségesen zsebreavagta a pénzt, mit gondolván azzal, hogy a községben más Nagy József is van s így kétes, hogy kinek jött. Sorra jöttek a Nagy Józsefek a pénzért, azonban a postamester a dolog termé-zete szerint elutasította őket. Egyideig vesze-kedtek az érdi Nagy Józsefek a pénz hovatarto-zása felett, míg a törvény kiderítette a valót. Az ítélet olyantén képen szólt, hogy a pénz ugyan nem a vádlott Nagy József, azooban büntetés még sem terhelheti a pénz elidegenítése miatt, mert hiszen ő jászándékból vette fel a postán. A mi Nagy Józsefünk mégis szomorúan nyugodott bele a valódi tényállásba.

Bioskop. Közönségünk kedvenc találkozó helyén, az Oithon kávéházban levő „Mozi”-nak jövő heti szenzációs műsora: 1. A megcsalt ör-nagy. 2. Falusi szerelem. (Drama 24 kben.) 3. A gépirónó kalandja. 4. Ördögkalan. 5. Bal-eset a találkán. 6. Gordon Bannet, nagy automo-bil verseny. 7. Don Juan bűnhődése. 8. A varázs-horló, gyönyörű zines kép.

Turpisság az építkezésben. A kisipar-osnak tudvalevőleg az ipartörvény értelmében nem szabad olyan munkát vállalni, mely a nagyipar körébe tartozik. Selymes István kőműves és Hí-bácska Mihály ác-s-törkölv iparosok, Xantner Ferenc nagy iparossal szövetekezve, megkísérel-tek a törvény kijátszását. Megegyezték, hogy Xantner neve alatt fogadják fel az özv. Matuschek Istvánné házának felépítését 14300 koronáért. Xantner pedig nevének bérbevételéért három százalékot kap a szövetséges társaktól. Azonban a turpisság kiszült s egytől egyig törvényes eljárás alá kerültek. Selymes István és Hibácska Mihály 200—200 korona, Xantner Ferenc pedig 120 korona pénzbüntetést köteles kiszurkolni.

Legnemesebb karácsonyi ajándék: Csá-ládunk javára szóló életbiztosítás, minőt a legkülönfélébb módozatok szerint ajánl a **Közgazdasági Bank és Takarékpénztár, a Triesti ált. biztosító társaság (Generali)** helybeli képviselője.

A vároterem sonkája. Frigyes Vilmosné és leánya, Springer Istvánné a mult télen a nyéki állomáson várt a vonatra, hogy hazá utazzék Szigetszentmiklósr. Az unalmas várakozás elü-zésére érdekes módot talált a két asszony. Egy csomagot láttak az asztal alá fektetve zsákba pólyázva. Elemelték s a dolog érdekességének fokozására tartalma iránt érdeklődtek, három da-rab jól megtermett sonkát találtak benne. Alig érkeztek azonban hazra, megjött a baj. A csen-dőrök lefűltek a két tolvajt. Frigyesné asszony, hogy kikerülje a kátyut, megpróbálta elrejteti a sonkát, de hiába minden. A törvény ma von-ta kérdőre a két asszonyt, s miután tisztázta az ügyet, Frigyes Vilmosnéra 8 hónapi börtönt, leá-nyára pedig 14 napi fogházat mért. Frigyes Vil-mosné büntetésének kiszabásában tekintettel volt a törvényesek többször büntetett voltára.

A város gyomra. A mult hó folyamán a közbizalom közfogyasztásra levágták: Bika 11, Ökör 109, Tehén 43, Bivaly 1, Növendék 13, Szopós borju 169, Juh 540, Kecske 2. A husvá-gkónál sertés leszurattott 669 db.

SZÍNHÁZ.

Csütörtök dec. 5.

Az operett-részletet csütörtökön mutatta be Szalkai ur társulata. A jól ismert, sokszor meg-nézett „Vig őzvegy” került színre. Talán ez is volt az oka, hogy a közönség alig mutatkozott nagyobb számban, mint az előző estén az Ördög másodszeri bemutatkozásánál. Természetesen csak az éneket és a játékokat bíráljuk felül. A társulat szubrett-primadonnája, *Kormos Ilona* — egy idealizáltan karcsu alak, a ki a mellett nagyon izlésesen és szépen öltözik — hangjával valóban megiepte a közönséget. Tiszta, csengő, hajlékony magas — bāt itt meg is félemltet — hang, amely-hez Kormos Ilona igazán temperamentumos, ügyes játékaival kapcsolódik. *Solti Vilma* (Valencienne), a koloratur primadonna hangja már jóval mögötte áll a Kormosénak, gyengébb is, színtelenebb is, de mindezt mondva, nem a lelkisínylés szól belőlünk, hanem csupán Kormos Ilona magasabb kvalitásait óhajtuk értékelni. *Solti játéka* jóval felül áll a közepesen s azért sokat várhatunk tőle. *Medgyaszai*, a hőstenor nagyterjedelmű s hatalmas, erős hanggal rendelkezik s a mi sze-rencse, eléggé iskolázva levén, bánni is tud vele. Gyárfást már ismerjük s nem titkoljuk el azt a megjegyzésünket, hogy tavaly őtá semmit nem javult, hogy a mi akkor annyira ellenszenvenessé tette-játékát, most folytatólagosan fejlődik és domborodik megjelenésében. Mint akkor, most is szentül meg van győződve, hogy az egész publikum egyedül ő érte fűradt a színházba s neki csak a markát kell kinyújtani s szakajtoval hullik bele az elis-merés, bábsziv, taps, virág. Lehet, hogy vannak gyenge lelkek, a kiket gyarlandóságuk ennyire vetemített, de a nagy átlag — bátran mondjuk — semmit sem érez belőle. Énekelni persze most is tud, még pedig szépen, táncolni azonban annál kevésbé; a játékát pedig az előbb emlí-tett szegénység teszik rongyossá, kiátszván hol a könyökén, hol a térdén az, a mire nem

vagyunk kíváncsiak, hogy ő a legbájosabb, a leg-hódítóbb férfi egész Dunán'ulon, de különösen Fehérvárott, a kinek a kocsjából a hölgyek csak azért nem fogják ki naponkint a lovakat, mert se kocsjai, se kocsisai, se lova nincs neki. — Szalkay direktor a régi ügyes szín'átékos, a kit' főlöseges dicsérni. Bátorít meg tegnap ugyanis annyira megdicsértük, hogy szűgyenlenékh a ismétlésekbe esnének.

Péntek, december 6.

Szinte került Strauss kedves operettje a *Cigánybáró* zóna előadásban csaknem telt ház előtt. Eme operettel szívesen hallgatjuk meg egy-kétszer egy szezonban, ha sikerül azt megfelelő előadásban élveznünk. A tegnapi előadás nem elégitett ki minket teljesen, a szereplők tudták ugyan szerepüket, hibát nem követtek el s az ensemble is elég jó volt, színi előadásban azonban ennél többet kívánunk több élénkséget, melegséget a különböző szereplőköt betöltésénél, úgy mint tegnap, a legszebb áriák alatt unalmukban hangosan kezdtek társalogni. Tegnap csak a második felvonás szép áriái és jelenetei kellettek nagyobb érdeklődést a közönség körében. Jó hanganyagokban nem bővelkedik a színtársulat, elég jó hanggal rendelkezik Solti Vilma, ki Szafi cigányleány szerepében jól oldotta meg feladatát s különösen a „Ki esketett” című kettősből, melyet Medgyaszai Jenővel énekelt, aratta legszebb sikerét. Kár, hogy hangja már most kezd erősen tremolálni. Medgyaszai az elzúlótt nemes szerepét nagyon szárazon játszotta midőn megtudta, hogy Szafi előkelő családból származott, meglepődött, mert a következő áriát csaknem egy félhanggal magasabban énekelte. Jó volt Inke Rezső, gróf Carnero alakításában, ugyszintén Bátorié, Zsupán sertéskereskedő szerepében, ki humorával többször kacagattatja a közönséget. A zenekar minden lehetőét követett el, hogy a tavalyi honvédekzenekar játékát megközelítse, de ez nem sikerült, már tagjai csekély számánál fogva sem s így Strauss bájos zenéje nem jutott teljesen érvényre.

Heti műsor: Vasárnap d. u. *Cigánybáró*, este *Bus özevgy*. Hétfőn *Kis szökevény*. Kedden *Fátum*. Szerdán *Bernát*. Csütörtökön *Bernát*. Pénteken *Berger Zsiga*. Szombaton *Csibészkirály*.

Anyakönyvi statisztika.

1907. évi november hó 30-tól december hó 6-ig.

Születés. Született: 12 törvényes fiú, 5 leány, 1 törvénytelen fiú, 3 leány; ezekből halvaszületett törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 21.

Halálozás. Elhalt: 9 fiú, 7 nő; ezekből 7 éven aluli törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0, 7 éven felüli fiú 0, nő 0. Összesen 16.

E szerint a születés a halálozás 5-el mutja felül.

Elhaltak. Kocsis Jánosné, szül. Jankovits Erzsébet, r. k. 54 éves, Rác utca 36 sz. — Ertl István r. k. 2 napos, Öreghegy 39 sz. — Kozári József ág. ev. földm. napsz. 45 éves, Seregélyesi-ut 1. — Tomzsák Józsefné, szül. Ádám Lidia, ev. ref. 34 éves, Seregélyesi-ut 1. — Özv. Baumann Frigyesné, szül. Filó Terézia, r. k. 68 éves, Homok-sor 21. — Pethő Lajos r. k. 1 órási, Felsőkirálysor 27. — Gepauer György r. k. 55 éves, lakatos-mester, Pállag Szidónia férje, Szárazrét. — Valentovits Mihály r. k. vendéglős, 72 éves, Petró Mária férje, Felsőkirálysor 18. — Rigó Jánosné, szül. Zalka Anna, r. k. 37 éves, Maroshegy. — Szondy János r. k. kereskedő, 80 éves, Gribl Emilia férje, Seregélyesi-ut 1. — Gyurkovits Ernő Sándor r. k. 18 napos, Szeggyár-dűlő. — Németh Vajda Ignác, szül. Segesdi Borbála, r. k. 24 éves, Kecskeméti-utca 11. — Özv. Pintár Jánosné, szül. Báthory Sára, ev. ref. 34 éves, Seregélyesi-ut 6. — Özv. Horváth Gáborné, szül. Pády Janka, ev. ref. magánzónó, 72 éves, Seregélyesi-ut 1. — Kopházy János r. k. vasuti munkás, 27 éves, Horváth István-utca 10. — Perman Árpád r. k. 4 éves, Simor-utca 13.

Házasságkötés. A fontjelzett idő alatt házasságra lépett: 4 pár.

NIGRIN

LEGJOBB CIPŐCRÉM

szép fényt ad és tartóssá teszi a bőrt. A NIGRIN egészségi szempontból is ajánlható, a mennyiben nem tömi el a bőr lukacsait s nem akadályozza a láb párolgását ...

ST. FERNOLENDT, Bécs
cs. és kir. udvari szállító.

Mindenütt kapható!

Hirdetmény.

Sárkeresztúr község előjárósága közhírré teszi, hogy Sárkeresztúr községben a telkesek és zsellérek tulajdonát képező mintegy 2000 holdon gyakorolható vadászati jog 6 évre bérbe fog adatni a község házájánál.

A bérbeadás határnapjául — 1907. évi december hó 10-ik napjának délelőtt 9 órája tüzetik ki.

Az árverés feltételei a községi jegyzői itodában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Sárkeresztúr 1907. dec. 4-én.
Walper Dezzó, Nagy József,
jegyző. bíró.

CZIMBALMOK, ZONGORÁK

nagy választékban, 10 évi jótálás mellett
részletfizetésre is kapható bármilyen hangszer

HEIN MARTON

mű-hangszer készítő

Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. sz.

Karácsonyi és újévi ajándékok.

Karácsonyi és újévi ajándékok.

HIRDETMÉNY.

Nagymennyiségű első osztályú szokvány minőségű sima és gyökeres Ripária-Portalis, Rupestris-Monticola és Vitis-Solomis amerikai vadveszű, valamint ugyanily alanyra nemesített első osztályú szokvány minőségű a legjobb bor és csemegefajta

gyökeres fásoltványok

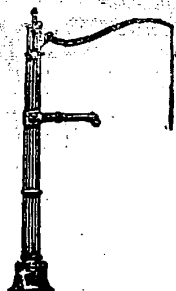
hozatnak általunk forgalomba.

BALATONVIDÉKI SZŐLŐTELEP
kezelősege, Tapolca (Balaton mellett).

ELECTRO BIOSCOP (Mozgó fényképek) az „OTTHON” kávéházban Kossuth-utca 17. sz.

Naponta 2300. méter film bemutatás!

Szabad bemenet! I. rendű cigány zenekar! Buffet.

Mélyfuratu

**ARTEZI KUTAKAT,
VIZVEZETÉKI MUNKÁKAT, KÜTSZI-
VATTYUKAT, GÉP- ÉS KAZAN-
MUNKÁKAT ELVALLAL!**

Uj szivattyuk 30'kor.-tól feljebb kaphatók!

**FÜRDŐSZOBA BERENDE-
ZÉST OLCSON TELJESIT.**

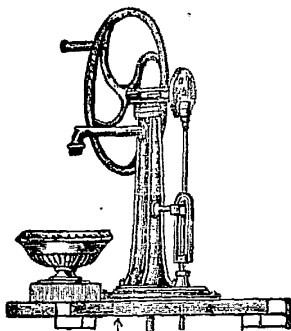
Motorok javítását szakszerűen eszközli.

Javításokat pontosan eszközöl:

FEJES BERTALAN

gépműhelye és kútfurási vállalata

S-Z-É-K-E-S-F-E-H-É-R-V-Á-R,
királykut mellett.

Szépen fejlett 5 hóna-
pos normandiai és belga
óriás keresztvezési

**tenyész
házi nyulak**

kaphatók lánghi uradalom
csősz gazdaságában
Csősz, (Fejérmegye) mér-
sékelt áron.

Hirdetések

jutányos áron felvételnek a
kiadóhivatalban. Szt-István-tér I.

SCHUBERT és SCHLESINGER Székesfehérvár,

női divat-, konfekció és vászon nagy áruháza.

Karácsonyi alkalmi kiárúsítása

már megkezdődött és tart december hó 31-ig.

Még soha nem volt felhalmozva üzletünkben oly nagy tömeg áru, mint most és még soha nem alkalmaztunk oly nagy fokú árleszállítást, mint az idei karácsonyi alkalmi kiárúsításra!

**Nagy választéku raktárunk összes cikkeire
= kiterjed az alkalmi árleszállítás! =**

Nagyrabecsült helybeli vevőinket tisztelettel hívjuk meg alkalmi kiárúsításunk szives megtekintésére, — igen tisztelt vidéki vevőinknek pedig felajánljuk nagy karácsonyi mintagyűjteményünk bérmentes megküldését.

Olesó, szabott árak!

Készpénzfizetésnél 5% engedmény.

Schubert és Schlesinger Székesfehérvár,

női divat-, konfekció és vászon nagy áruház.

Nyomatott a: Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.